

שמתי במצרים לא אשים עליך, ששם במצרים היו המכות להם רק לעונש... לא אשים עליך כי אני ה' רופאך, שאף שלפעמים צריך לבוא המכה, כנגעים, יהיה רק דרך רפואה שיהיה מזבח כפרה" וכו' (פרי לדיק תזריע ב).

ובן כתב בישמח ישראל (לאש חודש אייר אום ז): "וחז"ל (סנהדרין קא ב) אמרו יוכי מאחר שלא שם רפואה למה? וחז"ל אמרו שהקדים רפואה למכה, כי מטרת כוונת האב הרחמן איננו לייסר ולהכות ח"ו, כי כוונתו רק בתכלית היסורין, היינו הרפואה... אם זוכה האדם לדעת השלימות, היינו לידע ולחזק עצמו שכוונתו יתברך הוא רק להטיב, כי מאתו לא תצא הרעות, זוכה להרפואה... וההתחזקות הוא במה שיודע כוונת רצון הבורא ב"ה שרצונו הוא רק בהרפואה... וזה 'כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך' כי במצרים היה תכלית כוונתו בהיסורין, אבל לא כן בעדת עם קודש, כי אני ה' רופאך כוונתו בהרפואה, והקדים הרפואה למכה".

ועל פי האמור, לא זו בלבד שהקדים הרפואה למכה, אלא שהרפואה נמצאת בתוך המכה עצמה, כי הקללות אינן אלא ברכות הפוכות, כאותו אב רחום שהפך בגדו של בנו ושם את הצד היפה בפנים וצד המגונה בחוץ, עד שישוב דרכו לטובה ויחזור ויהפכנו.

זאת העבודה של חודש אייר הבא עלינו לטובה, ואשר הקריאה בפרשת השבוע מעוררת אותנו לכך,

בעולם הזה כדי שיהא פשוט וזקוף לעולם הבא. וזה סוד ענין הנגעים, שלא באו על ישראל כתכלית של ענישה אלא למען ישיגו ארחות חיים, ואתם לאכול ולשתות ולשמוח, שמכפוף יתעלה להיות פשוט.

נשים לב לכך שהמילה "נאמן" כמו השם "נעמן" שניהם מתחילים בנ' כפופה ומסיימים בן' פשוטה, וכל אותיותיהם דומות פרט לאות השני, שבזה יש עי"ן ובזה יש אל"ף. רמז יש בדבר, דכל עוד והעין במקומו, "והנה לא הפך הנגע את עינו" (יג נ), טמא הוא כמו נעמן בצרעתו, אבל משהשכיל לישא עין למרומים לאחד יחיד ומיוחד, ומתהפך להיות נאמן לה, מן "נאמן כפוף" (נ' כפופה שבתחלת האות) סופו להיות "נאמן פשוט" (ן' פשוטה שבסוף האות) ויתענג ברוב טובה.

אני יי רפאך

ביום הזה, ראש חודש אייר, שכידוע מספרים הקדושים (מס סופר שנת קמו ז ד"ה כולו) הוא נרמז בראשי תיבות הכתוב (שמות טו טו) "אני יי רופאך", עלינו להעמיק ולהתבונן בפירושו של **רבי צדוק זצ"ל** הנ"ל, שכאן נרמז הענין שאמרו בנגעים ותוכחה: "אלו לאומות העולם אבל אתם לאכול ולשתות ולשמוח", ושיעור דברי הכתוב כך הוא: "אף שתקלקלו במעשה בפועל, מכל מקום הבטיח הקב"ה: 'כל המחלה אשר

ובתיהם במראה טוב, וכשחוטא וה' סר מעליו אז בהסתלקות החיות מתהווה כיעור בבשרו או בבגדו או בביתו. וההיפוך מזה הוא "עצרת", שתרגומו: "כנישין תהון" (ויקרא כג לו), לאסף אל תוכו רוח הקדושה, שתהא השכינה שורה עליו. וכמו שברפואתו מתהפך הנגע לענג כך מתהפך מצרעת לעצרת.

עבודת ההכנה לחג העצרת היא בימי חודש אייר, שבהם אנו מתעוררים לדעת כי אני יי רופאך. אם בני ישראל מפחדים מן המקל אומר להם השי"ת: "אל תתייראו! אלו לאומות העולם אבל אתם לאכול ולשתות ולשמוח", אצלכם המכות הם לתכלית הרפואה, נאמן כפוף שסופו להיות נאמן פשוט. עיקר הפחד של האדם היא בהיותו דואג מפני הבאות, מי יודע האם ואיך ייחלץ ממיצר, אבל כשרואה שבכל פרשת התוכחה שם הוי' נקרא עליו, שוב אינו צריך לנחמה, כי בטוח הוא באחרית ותקוה טובה.

ובזה אנו באים ליום הנבחר שבו בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו, ובכללה פרשת נגעים המורה על רוממותנו מכל אומה ולשון. על הפסוק (טו ל) "והזרתם את בני ישראל מטומאתם", אומר השפת אמת (מזריע תרמ"א): "הוא גם כן לשון נזר ועטרה". דיני טומאה וטהרה הם נזר תפארה לישראל, ממופתי השכינה. הנכרי שאין לו שייכות עם השי"ת, ואינו כלל במדרגה זו לזכות להתעוררות מן השמים, אינו מטמא בנגעים.

לזכור ולדעת שתמיד יש רפואה למכה, "והובא אל הכהן" שעומד הכן עם כח הטהרה לרפא נגע הצרעת מן הצרוע. וכשבא אל הכהן, והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע דווקא בדרכים המנוגדים לרפואות הטבע, מזה יראה ברורות שהכל מיד ה' עליו השכיל, וכל מה שקרה לו היה בשליחותו של אב הרחמן שמשגיח עליו ורוצה שיתקן דרכיו. ואם בא לידי ההכרה שזה כל התכלית של היסורים, ממילא הוא מכיר בחמלת ה' עליו, ויודע שהכל לטובתו.

מצרעת לעצרת

בזה הוא ההכנה שלנו לחג השבועות, שנקרא בחז"ל "עצרת" (רמב"ן ויקרא כג לו). ונבין זאת על פי דברי השפת אמת (מזריע תרנ"ט): "ואיתא בזוהר הקדוש (ס"ג רעג א) כי נגע היפוך ענג, כמו שאמרו אין למעלה מענג ואין למטה מנגע... וכמו כן נאמר כי 'צרעת' היפוך 'עצרת'. עיי"ש לדרכו בקודש.

ולדרכנו נאמר על פי מה שהתרגום מתרגם "צרעת": "סגירו", ובפשטות היינו לפי שהמצורע יושב סגור ומסוגר מחוץ למחנה, אמנם השם משמואל (מזריע תרע"ז) כתב כוונה עמוקה בזה: "שסגור בפני האור האלקי שאיננו מאיר בו, והוא סילוק החיות כדאיתא בספרים הקדושים". וזה כמו שנתבאר דהנגעים והצרעת ממופתי השכינה ששורה בישראל, שבהיותם שלמים רוח ה' עליהם תמיד להעמיד גופם ובגדיהם

ישכים ויאמר (נלאשית מא יד) ויגלח ויחלף שמלותיו, קודם שיקדמנו פסוק אחר (שופטים טו יז) 'אם גלחתי וסר ממני כחי'. מאמר זה יפה הוא נדרש בדרך משל ומליצה, מפי אחד הגדולים (הונאו דנריו נילקוט הגרשוני טס) על פי דברי המגיד מדובנא הנ"ל. "מי שרואה בעולם הזה שהוא כחלום עובר, תגלחת שגלחו וגזו מעליו צמרו ופשתו כבוד עשרו וסגולתו, ישכים ויאמר: ויגלח, זה שגלחוהו לא לרעתו הוא ח"ו, כי אם ויחלף שמלותיו שהחליפו שמלתו, של הפשתן לחוץ והמשי לפנים, כמשל הקול יעקב הנ"ל. קודם שיקדמנו פסוק אחר, שיחשוב חלילה כי אם גולחתי וסר ממני כחי, שלרעתו להסיר ממנו כוחו גלחוהו, לא כן, כי אם יאמין כי הכל לטובה וכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, רק רצה לרמוז לו להיישיר ולתקן דרכיו המקולקלים, ואם ישוב מיד יקבלו ויחזור ויהפוך הבגד עם המשי לחוץ כאשר בתחלה".

ללמדנו שלעולם יהא אדם ירא שמים וישכם ויאמר בכל בוקר, שכל החסרונות והגילוחים שבאו עליו אינם לשם עונש, אלא בתור הזכרה והתעוררות החליפו לו את שמלותיו, כדי שיתן אל לבו להפוך דרכיו מרעה לטובה, ויקויים בו מה שנאמר (זכריה ג ד): "הָסִירוּ הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים מֵעֲלֵיכֶם... הָעֲבֹרְתִי מֵעֲלֵיכֶם עֹנֶה וְהִלְבַּשׁ אוֹתְךָ מַחְלָצוֹת".

כן נזכה שמפרשה זו של צרעת נגיע אל חג העצרת, אשר (פסחים סא ב)

הנכרי היחיד שכן זכה לקריאה מן השמים היה נעמן, ואחרי שנצטרע ונתרפא הוא הבין והפנים את המסר, והכריז: "הנה נא ידעתי כי אין אלהים בכל הארץ כי אם בישראל", ומן הדיבור למעשה, שקבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים, ואמרו חז"ל (סנהדרין לו ב): "נעמן גר תושב היה". לאחר כך עברה צרעתו אל גיחזי שהיה מתלמידי אלישע אבל הקדיח תבשילו, שלא השיג את התכלית כיצד חייב יהודי להתנהג, ונתקלל מפי אלישע (מלמיס ז' ה ט): "וצרעת נעמן תדבק בך ובזרעך לעולם", ללא אפשרות של התהפכות לטובה, מכיון שאין לך לב לדעת ועינים לראות את יד ה' נתגרשת מהסתפח בנחלת ה'.

אם רואה יסורים באים עליו

מפרשה זו תצא תורה לאדם מישראל כשרואה יסורים באים עליו ח"ו, יסורי הגוף או יסורי הממון, יתחזק בידיעה שזה מ'מופתי השכינה', בהיותו מזרע עם הנבחר זוכה הוא לדבר ה' אליו לעוררו משינתו ולהקיצו מתרדמתו ושקיעתו בהבלי הזמן כאיש חולם חלום, להפוך דרכו מרעה לטובה, ואז "יהפוך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה, כי אהבך ה' אלקיך" (דברים כג ו) ולא הביא עליך היסורים אלא לעורר אותך לטובה.

נסיים דברינו באחד החלומות שגילו חז"ל את פתרונו והפיכתו לטובה (נכוח טו ב): "הרואה תגלחת בחלום,

"הכל מודים בעצרת דבעינן לכם", לכם
 להנאתכם ולטובתכם, כי 'אלו לאומות
 העולם אבל אתם לאכול ולשתות
 ולשמוח', "והפכתי אכלם לששון
 ונחמתים ושמחתים מיגונם" (ירמיה לא יב)
 בגאולתינו הקרובה.